

2017

DELÅRSRAPPORT- Q2

Telefon: 02610
post@sb1telemark.no
sb1telemark.no

SpareBank
TELEMARK

INNHALDSFORTEGNELSE

RESULTATSAMMENDRAG OG HOVEDTALL	2
STYRETS DELÅRSBERETNING	3
RESULTAT	7
BALANSE	8
NOTER TIL REGNSKAPET	10
Note 1 Regnskapsprinsipper	10
Note 2 Tap på utlån og garantier	10
Note 3 Nedskrivninger på utlån og garantier	10
Note 4 Misligholdte og tapsutsatte engasjementer	11
Note 5 Utlån til kunder for delt på sektor og næring	11
Note 6 Innskudd fra kunder fordelt på sektor og næring	12
Note 7 Kapitaldekning	12
Note 8 Gjeld ved utstedelse av verdipapirer	13
Note 9 SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS	14
Note 10 Likviditetsrisiko	14
ERKLÆRING FRA STYRET OG ADMINISTRERENDE BANKSJEF	15

RESULTATSAMMENDRAG OG HOVEDTALL

			Hiå		Regnskap 2016
	Q2 2017	Q2 2016	2017	2016	
Fra resultatregnskapet					
Netto renteinntekter inkl. kredittforetak	108,9	98,6	209,4	196,4	398,7
Netto provisjons- og andre inntekter	80,4	85,8	105,4	115,3	166,1
Driftskostnader	63,4	79,5	125,0	139,2	282,7
Driftsresultat før tap	125,9	104,8	189,8	172,5	282,1
Tap og nedskrivninger på utlån	1,9	-0,9	-2,1	-3,3	0,1
Gevinst/ tap (-) på verdipapirer som er anleggsmidler	0,0	-10,0	-1,8	-10,0	1,5
Resultat før skatt	123,9	95,7	190,1	165,8	283,5
Resultat etter skatt	104,5	78,2	153,5	132,1	219,8
Fra balansen					
Forretningskapital			30.230	28.485	29.102
Forvaltningskapital			22.482	21.320	21.533
Risikovektet balanse			12.111	11.358	11.829
Brutto utlån inkl overføring til kredittforetak			27.516	25.428	26.638
Brutto utlån ekskl overføring til kredittforetak			19.769	18.263	19.069
Utlån overført til kredittforetak			7.747	7.165	7.569
Utlån bedriftsmarkedet inkl overføring til næringskreditt			6.826	6.190	6.629
Utlån personmarkedet inkl overføring til boligkreditt			20.690	19.238	20.009
Innskudd fra kunder			13.727	13.237	13.211
Innskudd bedriftsmarkedet			3.874	3.845	3.843
Innskudd personmarkedet			9.853	9.392	9.368
Egenkapital			2.551	2.339	2.387
Ansvarlig kapital			2.119	1.802	2.140
Nøkkeltall ¹⁾					
Egenkapitalavkastning			12,6 %	11,7 %	9,6 %
Rentenetto			1,67 %	1,68 %	1,67 %
Kostnader/ inntekter			39,7 %	44,7 %	50,1 %
Innskuddsdekning			69,4 %	72,5 %	69,3 %
Utlån overført til kredittforetak i prosent av brutto utlån			28,2 %	28,2 %	28,4 %
Vekst i forretningskapital siste 12 måneder			6,1 %	8,2 %	8,4 %
Utlånsvekst siste 12 måneder			8,2 %	8,2 %	8,4 %
Innskuddsvekst siste 12 måneder			3,7 %	3,6 %	4,9 %
Ren kjernekapitaldekning			16,7 %	15,9 %	17,6 %
Kjernekapitaldekning			16,7 %	15,9 %	17,6 %
Kapitaldekning			17,5 %	15,9 %	18,1 %
Leverage ratio (LR)			9,0 %	8,1 %	9,6 %
Likviditetsreservekrav (LCR)			187 %	258 %	159 %
Antall ansatte			146	158	149
Antall årsverk			140,7	152,5	143,7

1) Egenkapitalavkastning er bankens overskudd målt mot gjennomsnittlig egenkapital i perioden.

Kostnader/inntekter er totale kostnader/totalte inntekter.

Innskuddsdekning er innskudd fra kunder/ brutto utlån eksklusive overføring til kredittforetak.

STYRETS DELÅRSBERETNING

Hovedtall første halvår 2017

- Resultat før skatt 190,1 (165,8¹) millioner kroner
- Resultat etter skatt 153,5 (132,1) millioner kroner
- Avkastning på egenkapitalen 12,6 (11,7) prosent
- Ren kjernekapitaldekning 16,7 (15,9) prosent
- Kapitaldekning 17,5 (15,9) prosent
- Vekst i utlån 8,2 (8,2) prosent og i innskudd 3,7 (3,6) prosent siste 12 måneder
- Tap på utlån -2,1 (-3,3) millioner kroner

Hovedtrekk i andre kvartal 2017

- God og styrket underliggende drift
- Lave tap og god utvikling i utlånsporteføljen
- Høy egenkapitalavkastning
- Solid utlånsvekst
- Fortsatt fallende innskuddsdekning
- Ekstraordinært utbytte fra SamSpar AS og SamSpar Bankinvest AS er inntektsført i Q2 2017 med 27,7 millioner kroner

RESULTAT

Hittil i år

Sparebanken Telemark oppnådde et resultat før skatt på 190,1 (165,8) millioner kroner, og et resultat etter skatt på 153,5 (132,1) millioner kroner. Avkastning på egenkapitalen ble på 12,6 (11,7) prosent.

Banken leverer et godt resultat for kvartalet. Resultatet er påvirket av ekstraordinært utbytte, samtidig som bankens underliggende drift er styrket. Sammenlignet med 2016 har netto renteinntekter inkl. provisjonsinntekter fra kredittforetak økt med 13,0 millioner kroner. Netto provisjons- og andre inntekter inkl. utbytte er redusert med 9,8 millioner kroner. Hovedgrunnen til dette er engangseffekter i 2016 som gevinst ved salg av eiendom på 21,7 millioner kroner og gevinst ved salg av Visa aksjer på 14,7 millioner kroner. Ekstraordinært utbytte fra SamSpar AS (SB1 Gruppen AS) og SamSpar Bankinvest AS (BN Bank ASA) i Q2

2017 på 27,7 millioner kroner kompenserer i hovedsak for de høye inntektene i 2016.

Bankens soliditet vurderes som god med ren kjernekapitaldekning på 16,7 (15,9) prosent. Ved årsskiftet var ren kjernekapitaldekning på 17,6 prosent. Reduksjonen skyldes økt risiko-vektet balanse, økt fradrag for eierandeler i andre finansinstitusjoner og innfasing av overgangsreglene til CRD IV.

Netto renteinntekter og provisjonsinntekter fra kredittforetak

Netto renteinntekter var på 180,8 (170,1) millioner kroner. Renteinntekter fra lån overført til kredittforetak regnskapsføres som provisjonsinntekter. Samlede netto renteinntekter inkludert provisjonsinntekt fra kredittforetak var på 209,4 (196,4) millioner kroner. Dette tilsvarer en økning på 6,6 prosent fra året før. Bankens

¹ Tall i parentes gjelder tilsvarende periode i fjor hvis ikke annet er nevnt.

rentenetto var på 1,67 (1,68) prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital.

Provisjonsinntektene fra SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS har økt med om lag 2,3 millioner kroner til 28,6 millioner kroner målt mot samme periode i fjor. Provisjonsmarginen fra boligkreditt selskapet var på 0,77 prosent mot 0,76 prosent i 2016.

I 2017 skal banken betale sikringsfondsavgift på 10,3 millioner kroner mot 10,0 millioner kroner i 2016. Sikringsfondsavgiften er periodisert i regnskapet med 5,2 (5,0) millioner kroner hittil i år.

Netto provisjons- og andre driftsinntekter

Netto provisjons- og andre inntekter var på 45,6 (66,0) millioner kroner. I 2016 ble det inntektsført gevinst ved salg av eiendom på 21,7 millioner kroner. Ser vi bort i fra denne engangseffekten viser provisjonsinntektene økning på 1,2 millioner kroner fra forrige år. Det er verdipapiriromsetning og -forvaltning, samt andre provisjonsinntekter som bidrar mest til oppgangen. Netto betalingsformidling er på samme nivå som fjoråret til tross for lavere kostnader i 2017.

Netto avkastning på finansielle investeringer

Samlet avkastning på finansielle investeringer utgjorde 59,8 (49,3) millioner kroner. Bedringen fra fjoråret skyldes i all hovedsak inntektsføring av ekstraordinært utbytte fra SamSpar AS (Sparebank 1 Gruppen AS) og SamSpar Bankinvest AS (BN Bank ASA) på 27,7 millioner kroner. Utbyttene ble inntektsført etter vedtatt prinsippendringen i ekstraordinær generalforsamlinger i SamSpar AS og SamSpar Bankinvest AS. Formålet med endringen er å likestille tidspunktet for inntektsføringen av utbytte med de øvrige aksjonærer i SpareBank 1 Gruppen AS og BN Bank ASA. Prinsippendringen medfører at utbetaling av utbytte tilkommer eierbankene ett år tidligere enn dagens praksis.

Driftskostnader

Totale driftskostnader utgjorde 125,0 (139,2) millioner kroner. De høyere kostnadene i 2016

skyldes kostnadsføring av sluttpakker på 17,0 millioner kroner. Ser vi bort i fra denne engangseffekten har kostnadene økt med ca. 2,8 millioner kroner. Økningen i driftskostnadene sammenlignet med fjoråret skyldes økte IT og felleskostnader, samt avskrivninger og finansskatt. Kostnadsført finansskatt hittil i år er på 2,0 millioner kroner.

Driftskostnader i prosent av totale driftsinntekter ble på 39,7 (44,7) prosent.

Tap og mislighold

Nedskrivning på individuelle og grupper av utlån var på 124 (156) millioner kroner eller 0,6 (0,9) prosent av brutto utlån, herav nedskrivninger på individuelle utlån på 42 (103) millioner kroner og 82 (53) millioner kroner på gruppevis. Se note 3 for nærmere spesifisering av fordelingen av utlån til bedrifts – og personmarked.

Bankens tap viser en inntektsføring på 2,1 (3,3) millioner kroner. Inntektsføringen består i all hovedsak av tilbakeføring av tidligere års nedskrivning etter engasjementsgjennomgang.

Styret har lagt vekt på at banken skal ha en moderat risikoprofil på kredittrisiko, og banken har historisk hatt lave realiserte tap på utlån og garantier. Styret anser de avsetninger/nedskrivninger som er gjennomført i regnskapet som tilstrekkelige til å møte eventuelle verdifall på dagens utlån og garantier.

Banken har tett oppfølging av misligholdte og tapsutsatte engasjement. Misligholdte og tapsutsatte engasjement har siden årsskiftet blitt redusert med 78,5 millioner kroner. Kvaliteten i bankens utlånsportefølje er etter styrets vurdering god.

Misligholdte og tapsutsatte lån var ved utgangen av kvartalet på 123 (261) millioner kroner, herav brutto misligholdte engasjement på 76 (128) millioner kroner og utgjorde 0,4 (0,7) prosent av brutto utlån.

BALANSE

Bankens forretningskapital² var 30.230 (28.485) millioner kroner ved utgangen av kvartalet, en økning på 1.745 millioner kroner eller 6,1 prosent målt mot samme periode i 2016. Bankens forvaltningskapital var på 22.482 (21.320) millioner kroner.

Utlån

Samlede utlån før overføring til kredittforetak var 27.516 (25.428) millioner kroner, som er en økning på 8,2 prosent siste 12 måneder. Samlede utlån etter overføring til kredittforetak var på 19.769 (18.263) millioner kroner. Dette tilsvarer en utlånsvekst på 8,2 prosent siste 12 måneder. Av bankens samlede utlån inkludert overføring til kredittforetak utgjorde andelen til bedriftsmarkedet 24,8 prosent, mot 24,3 prosent ved årsskiftet. Det har ikke vært vesentlige endringer i bankens kredittrisikoprofil siste året.

Banken hadde fastrenteutlån på 1.237 (1.223) millioner kroner, som er en økning på ca. 1,2 prosent fra samme periode i 2016.

Innskudd

Banken hadde per utgangen av kvartalet innskuddsvolum på 13.727 (13.237) millioner kroner, som tilsvarer en 12 måneders vekst på 489 millioner kroner eller 3,7 prosent. Innskuddsdekningen etter overføring til kredittforetak var på 69,4 (72,5) prosent og er fortsatt under press.

Bankens 10 største innskuddskunder utgjør 5 prosent av bankens totale innskudd.

Innskudd som ikke inngår innskudds-garantiordningen utgjorde per utgangen av kvartalet ca. 18 prosent av bankens samlede innskudd.

Innskuddsporteføljen er diversifisert og store innskudd er i hovedsak bundet på 31 dager.

Langsiktig finansiering

Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer var på 6.015 (5.537) millioner kroner. Disse består

av 200 millioner kroner i sertifikatlån, 5.515 millioner kroner i obligasjonsgjeld, 150 millioner kroner i ansvarlig obligasjonslån og et bilateralt lån på 150 millioner kroner. Dette er lån fra Eksportfinans ASA med forfall i september 2022.

Den gjennomsnittlige restløpetiden på gjelden var ved utgangen av kvartalet på 2,8 (2,7) år. Banken har en god likviditetssituasjon. 940 millioner kroner av gjelden har forfall de neste 12 månedene og vil bli erstattet med ny markedsfinansiering.

Lån overført til SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS var på henholdsvis 7.464 millioner kroner og 283 millioner kroner. Dette utgjør 28,2 prosent av brutto utlån og 36,1 prosent av brutto utlån til personmarkedet. Hittil i år har veksten i lån overført til SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS vært henholdsvis 103 millioner kroner og 75 millioner kroner.

Bankens likviditetsrisiko er redusert gjennom spredning av finansieringen på ulike markeder, kilder og løpetider. Bankens styre har vedtatt en likviditetspolicy som blant annet inneholder beredskapsplaner og stresstester.

Styret vurderer likviditetssituasjonen som god.

Verdipapirer

Bankens beholdning av rentebærende verdipapirer var på 839 (947) millioner kroner. Gjennomsnittlig løpetid på bankens obligasjonsportefølje var 2,9 (2,4) år.

Bokført verdi av aksjefond, børsnoterte aksjer og egenkapitalbevis utgjorde 8 (16) millioner kroner.

Aksjer i datterselskap og felleskontrollerte virksomheter

Bokført verdi av aksjer i datterselskaper, felleskontrollerte virksomheter og andre

²Forretningskapital er summen av bankens forvaltningskapital og utlånsportefølje overført til SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS.

anleggsaksjer utgjorde 677 (589) millioner kroner.

Investeringene i datterselskaper, felleskontrollerte virksomheter og andre anleggsaksjer er regnskapsført til historisk kostpris. Det vises til årsregnskapet for 2016 for ytterligere beskrivelse.

Sparebanken Telemark har tre datterselskaper; Tufte Eiendom AS, Sparebankgården AS og Eiendomsmegler 1 Telemark AS. Det er ikke utarbeidet konsernregnskap fordi datterselskapene ikke anses for å ha betydning for å bedømme bankens stilling og resultat.

Egenkapital og soliditet

Bankens egenkapital var 2.551 (2.339) millioner kroner inkludert resultat hittil i år. Avkastningen på egenkapitalen var på 12,6 (11,7) prosent.

Ved utgangen av kvartalet hadde banken en ren kjernekapitaldekning på 16,7 (15,9) prosent og kapitaldekning på 17,5 (15,9) prosent. Ved fullinnfasing av CRD IV ville ren kjernekapital vært på 16,3 (15,7) prosent og kapitaldekning på 17,4 (15,7) prosent. Banken er godt over fastsatt minimumskrav, og styret vurderer bankens soliditetssituasjon som god.

Regnskapet er ikke revidert slik at resultat hittil i år ikke er tillagt den ansvarlige kapitalen.

Organisatoriske forhold

Banken hadde 146 ansatte fordelt på 140,7 årsverk per andre kvartal mot 158 ansatte og 152,5 årsverk på samme tidspunkt i fjor.

Risikostyring - kredittrisiko

Kredittrisiko knyttet til utlånsporteføljen er bankens største risikoområde. Alle kreditter besluttet i henhold til bankens bevilgnings-

reglement. Overvåkning av kredittrisikoen skjer gjennom risikoklassifiseringssystem utviklet i samarbeid med SpareBank1 Alliansen hvor de enkelte kunder klassifiseres på bakgrunn av betalingsevne, soliditet og sikkerhet.

Tapsutviklingen i banken vil være avhengig av den generelle økonomiske utviklingen i Norge. Det har hittil i år vært lave tap på utlån og banken følger aktivt opp løpende engasjementer. Styret vurderer kvaliteten på utlånsporteføljen som tilfredsstillende med svært lave tap.

Utsiktene fremover

Styret vurderer bankens resultat som godt.

Styret forventer i tråd med markedsaktørene at det lave rentenivået vil vedvare på mellomlang sikt. Styringsrenten forventes uendret de nærmeste årene. Norges Bank endret sin rentebane og det er nå liten sannsynlighet for at styringsrenten blir satt ned. Lave renter vil alt annet like kunne føre til lavere avkastning. Myndighetenes innføring av nye og strengere krav til boliglån vil kunne føre til lavere etterspørsel etter lån. Styret er av den oppfatning at det fremdeles vil være sterk konkurranse om boliglån med påfølgende marginpress. Bedriftsmarkedet opplever stabile og svakt stigende marginer. Banken har hatt god vekst i første halvdel av 2017.

Telemark har merket lite til omstillingen i norsk økonomi de senere år, og har hatt stabil økonomisk aktivitet. Arbeidsledigheten i Telemark målt med NAV har hatt en gunstig utvikling hittil i år.

Styret forventer stabil utvikling i fylket, både med hensyn til boligprisutvikling og økonomisk vekst. Bankens utvikling forventer å følge dette.

Styret i Sparebanken Telemark
Porsgrunn, 14. august 2017

Per Richard Johansen
Styrets leder

Per Wold

Anne Berg Behring

Ingeborg Fogt Bergby

Anja K. Hjelseth

Jan Erling Nilsen

Jan Berge

May Britt Boye

Per Halvorsen
Adm.banksjef

RESULTAT

Resultatregnskap	Q2		Hittil i år		Året 2016
	2017	2016	2017	2016	
Renteinntekter	154,3	143,1	303,2	287,9	584,0
Rentekostnader	61,4	58,0	122,5	117,8	234,6
Netto renteinntekter	93,0	85,2	180,8	170,1	349,4
Provisjonsinntekter kredittforetak	15,9	13,4	28,6	26,3	49,3
Netto renteinntekter inkl. kredittforetak	108,9	98,6	209,4	196,4	398,7
Provisjonsinntekter andre	27,7	27,7	54,5	54,2	109,7
Provisjonskostnader	5,0	5,4	10,2	10,9	21,6
Annen driftsinntekt	0,6	22,1	1,3	22,8	26,0
Netto provisjons- og andre inntekter	23,3	44,4	45,6	66,0	114,2
Utbytte	55,8	40,1	57,9	46,9	46,9
Nto. verdiendring på verdipapirer og gevinst/tap (-) valuta	1,3	1,3	1,9	2,4	5,1
Netto avkastning på finansielle investeringer	57,1	41,4	59,8	49,3	52,0
Sum inntekter	189,3	184,4	314,8	311,6	564,9
Lønn og andre personalkostnader	28,5	48,1	60,0	81,1	141,8
Administrasjonskostnader og annen driftskostnad	32,1	29,0	59,8	53,7	114,9
Ordinære avskrivninger	2,9	2,4	5,3	4,3	26,0
Sum driftskostnader	63,4	79,5	125,0	139,2	282,7
Driftsresultat før tap	125,9	104,8	189,8	172,5	282,1
Tap på utlån og garantier	1,9	-0,9	-2,1	-3,3	0,1
Gevinst/ tap (-) på verdipapirer som er anleggsmidler	0,0	-10,0	-1,78	-10,0	1,5
Resultat av ordinær drift før skatt	123,9	95,7	190,1	165,8	283,5
Skattekostnad	19,4	17,6	36,6	33,7	63,6
Resultat av ordinær drift etter skatt	104,5	78,2	153,5	132,1	219,8

BALANSE

Balanse	30.06.2017	30.06.2016	31.12.2016
Kontanter og fordringer på sentralbanker	29	30	38
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1.065	1.408	887
Brutto utlån til og fordringer på kunder	19.769	18.263	19.069
-Nedskrivninger på individuelle utlån	-42	-103	-62
-Nedskrivninger på grupper av utlån	-82	-53	-80
<i>Sum netto utlån og fordringer på kunder</i>	<i>19.644</i>	<i>18.108</i>	<i>18.927</i>
Overtatte eiendeler	6	6	6
Rentebærende verdipapirer	839	947	837
Aksjer, andeler og egenkapitalbevis	653	573	623
Aksjer i datterselskaper	32	32	32
Andre eiendeler	215	217	184
Sum eiendeler	22.482	21.320	21.533
Gjeld til kredittinstitusjoner	150	150	150
Innskudd fra og gjeld til kunder	13.727	13.237	13.211
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	5.714	5.388	5.412
Annen kortsiktig gjeld	180	189	211
Pensjonsforpliktelser	11	16	11
Ansvalig lån	150	0	150
Sum gjeld	19.931	18.981	19.146
<i>Innskutt egenkapital</i>			
Eierandelskapital inkl. overkursfond	688	678	678
<i>Opptjent egenkapital</i>			
Grunnfondskapital	1.513	1.377	1.513
Utjevningsfond	197	153	197
Udisponert resultat	154	132	
Sum egenkapital	2.551	2.339	2.387
Sum gjeld og egenkapital	22.482	21.320	21.533
Poster utenom balansen			
Portefølje kredittforetak	7.747	7.165	7.569
Pantstillelser	376	400	367
Garantistillelser	312	245	255

RESULTATREGNSKAP SISTE ÅTTE KVARTAL

Resultatregnskap	Q3 2015	Q4 2015	Q1 2016	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	Q1 2017	Q2 2017
Renteinntekter	163	155	145	143	146	150	149	154
Rentekostnader	81	69	60	58	58	59	61	61
Netto renteinntekter	82	86	85	85	88	91	88	93
Provisjonsinntekter kredittforetak	14	14	13	13	12	11	13	16
Netto renteinntekter inkl. kredittforetak	96	100	98	99	100	102	100	109
Provisjonsinntekter	28	26	27	28	29	27	27	28
Provisjonskostnader	5	5	6	5	5	6	5	5
Andre driftsinntekter	1	1	1	22	0	3	1	1
Netto provisjons- og andre inntekter	23	21	22	44	24	24	22	23
Utbytte	0	-1	7	40	0	0	2	56
Nto. verdiendring på verdipapirer og gevinst/tap (-) valuta	-2	-2	1	1	2	1	1	1
Netto avkastning på finansielle investeringer	-2	-3	8	41	2	1	3	57
Sum inntekter	118	118	127	184	126	127	125	189
Lønn og andre personalkostnader	26	35	33	48	24	38	31	28
Administrasjons- og andre driftskostnader	26	32	25	29	26	34	28	32
Avskrivninger	2	3	2	2	3	19	2	3
Sum driftskostnader	55	70	60	80	52	91	62	63
Driftsresultat før tap	63	49	68	105	74	36	64	126
Tap på utlån, garantier mv	2	9	-2	-1	-6	10	-4	2
Gevinst/ tap (-) på verdipapirer som er anleggsmidler	0	-2	0	-10	12	-0	-2	0
Resultat av ordinær drift før skatt	60	38	70	96	92	26	66	124
Skattekostnad	17	12	16	18	22	8	17	19
Resultat av ordinær drift etter skatt	43	25	54	78	70	18	49	104

NOTER TIL REGNSKAPET

Note 1 Regnskapsprinsipper

Kvartalsrapporten for SpareBank 1 Telemark omfatter perioden 01.01 til 30.06.2017. Kvartalsrapporten er utarbeidet etter regnskapslovens regler, samt regnskapsforskriften for bank og gjeldende norske regnskapsstandarder (NGAAP). For nærmere beskrivelse av anvendte regnskapsprinsipper vises det til årsregnskapet for 2016. Presentasjonsvalutaen i kvartalsrapporten er i norske kroner som tilsvarende bankens funksjonelle valuta. Alle beløp er i millioner kroner med mindre annet er angitt.

Kvartalsrapporten er ikke revidert.

Note 2 Tap på utlån og garantier

beløp i hele tusen kroner	30.06.2017	30.06.2016	31.12.2016
Periodens endring i individuelle nedskrivninger	-13.769	-8.503	-31.660
+/- periodens endring i gruppevise nedskrivninger	2.700	2.800	29.700
+ periodens konstaterte tap som tidl. ikke er avsatt	10.110	4.269	5.794
- periodens inngang på tidl. perioders kostnadsførte tap	-1.184	-1.896	-3.562
+ periodens nedskrivning på garantier	0	0	-155
Kostnadsført tap på utlån	-2.142	-3.331	117

Note 3 Nedskrivninger på utlån og garantier

Individuelle nedskrivninger

	30.06.2017	30.06.2016	31.12.2016
Individuelle nedskrivninger pr. 01.01	62	119	119
+ økte individuelle nedskrivninger i perioden	0	6	15
+ nye individuelle nedskrivninger inkl amortiseringseffekt	6	3	12
- konstaterte tap, hvor det tidl. er foretatt ind.neds.	-7	-8	-26
- tilbakeføring av individuelle nedskrivninger	-18	-18	-57
Sum individuelle nedskrivninger	42	103	62

De individuelle nedskrivningene fordeler seg som følger på bedrifts- og personmarkedet:

	30.06.2017	30.06.2016	31.12.2016
Bedriftsmarked	38	81	54
Personmarked	5	21	8
Sum individuelle nedskrivninger	42	103	62

Gruppenedskrivninger

De gruppevise nedskrivningene er ikke tilordnet spesielle næringer, men avsatt ut i fra en total vurdering av engasjementene. Det er kun foretatt gruppenedskrivninger på utlån til og fordringer på kunder.

	30.06.2017	30.06.2016	31.12.2016
Gruppevise nedskrivninger pr. 01.01	80	50	50
+ endringer i gruppevise nedskrivninger	3	3	30
Sum gruppevise nedskrivninger	82	53	80

De gruppevise nedskrivningene fordeler seg som følger på bedrifts- og personmarkedet:

	30.06.2017	30.06.2016	31.12.2016
Bedriftsmarked	63	34	60
Personmarked	19	19	19
Sum gruppevise nedskrivninger	82	53	80

Note 4 Misligholdte og tapsutsatte engasjementer

Misligholdte engasjement	30.06.2017	30.06.2016	31.12.2016
Brutto misligholdte engasjement	76	128	111
- individuelle nedskrivninger	11	45	19
Netto misligholdte engasjement	65	83	91

Tapsutsatte engasjementer	30.06.2017	30.06.2016	31.12.2016
Brutto tapsutsatte engasjement	48	132	91
- individuelle nedskrivninger	31	57	43
Netto tapsutsatte engasjement	16	75	48

Note 5 Utlån til kunder for delt på sektor og næring

	30.06.2017	30.06.2016	31.12.2016
Primærnæringer	213	135	185
Bygg og anlegg	209	184	192
Varehandel, hotell og restaurant	326	348	334
Transport og kommunikasjon	212	213	212
Eiendomsdrift	3.243	2.763	3.001
Eiendomsdrift borettslag	1.384	1.496	1.434
Tjenesteytende næring	430	528	574
Finansiell og offentlig sektor	119	102	75
Øvrige næringer	407	371	413
Sum utlån på bedriftsmarked	6.543	6.140	6.421
Personmarked	13.226	12.123	12.648
Sum brutto utlån	19.769	18.263	19.069
Utlån overført til kredittforetak	7.747	7.165	7.569
Brutto utlån inkl. kredittforetak	27.516	25.428	26.638

Note 6 Innskudd fra kunder fordelt på sektor og næring

	30.06.2017	30.06.2016	31.12.2016
Primærnæringer	121	102	96
Bygg og anlegg	203	156	212
Varehandel, hotell og restaurant	473	482	469
Transport og kommunikasjon	142	127	126
Eiendomsdrift	1.011	1.048	1.044
Eiendomsdrift borettslag	191	188	210
Tjenesteytende næring	1.019	960	998
Finansiell og offentlig sektor	482	588	480
Øvrige næringer	232	195	208
Sum bedriftsmarkedet	3.874	3.845	3.843
Personmarked	9.853	9.392	9.368
Sum innskudd fra kunder	13.727	13.237	13.211

Note 7 Kapitaldekning

Bankens investering i datterselskap faller inn under størrelsesunntaket i forskrift om kapitalkrav og nasjonal tilpassing av CRR/CRD IV § 17. Det utarbeides derfor ikke kapitaldekning på konsolidert nivå. Sparebanken Telemark benytter standardmetoden for kredittrisiko og basismetoden for operasjonell risiko.

Ansvarlig kapital	30.06.2017	30.06.2016	31.12.2016
Innskutt egenkapital	688	678	678
Opptjent egenkapital	1.710	1.529	1.710
Sum balanseført egenkapital	2.397	2.207	2.387
Verdjusteringer som følge av kravene om forsvarlig verdsettelse	-1	-1	-1
Andre immaterielle eiendeler	-3	-3	-3
Overfinansiering pensjonsforpliktelse	-6	0	-6
Fradrag for ikke vesentlige eierandeler i finansiell sektor	-364	-400	-299
Sum ren kjernekapital	2.023	1.802	2.078
Tilleggskapital (ansvarlig lån)	150	0	150
Direkte og indirekte investeringer i selskaper i finansiell sektor	-54	0	-88
Sum ansvarlig kapital	2.119	1.802	2.140
Risikovektet balanse			
Kredittrisiko	11.187	10.466	10.903
Operasjonell risiko	918	877	918
CVA- tillegg (motpartsrisiko derivater)	6	15	8
Risikovektet balanse	12.111	11.358	11.829
Ren kjernekapitaldekning	16,7 %	15,9 %	17,6 %
Kjernekapitaldekning	16,7 %	15,9 %	17,6 %
Kapitaldekning	17,5 %	15,9 %	18,1 %
Uvektet kjernekapitalandel (Leverage Ratio (LR))	9,0 %	8,1 %	9,6 %

I henhold til Forskrift om beregning av ansvarlig kapital for finansinstitusjoner, oppgjørssentraler og verdipapirforetak skal fradraget for ikke-vesentlige investeringer i selskaper i finansiell sektor fases inn med følgende prosentsats i: 2014: 20 prosent, 2015: 40 prosent, 2016: 60 prosent og 2017: 80 prosent.

Ren kjernekapitaldekning og kjernekapitaldekning uten disse overgangsreglene er beregnet til 16,3 (15,7) prosent, og kapitaldekningen er beregnet til 17,4 (15,7) prosent per utgangen av kvartalet.

Bufferkrav	30.06.2017	30.06.2016	31.12.2016
Bevaringsbuffer (2,5 %)	303	284	296
Motsyklisk buffer (1,5 %)*	182	114	177
Systemrisikobuffer (3,0 %)	363	341	355
Sum bufferkrav til ren kjernekapital	848	738	828
Minimumskrav til ren kjernekapital (4,5 %)	545	511	532
Tilgjengelig ren kjernekapital etter bufferkrav	631	553	716

* fra 31.12.2017 2,0 prosent

Spesifikasjon av kredittrisiko – risikovektet

	30.06.2017	30.06.2016	31.12.2016
Lokale og regionale myndigheter	5	16	5
Institusjoner	240	352	204
Foretak	1.627	1.688	1.802
Massemarked	1.327	1.108	1.236
Pantesikkerhet i eiendom:			
- Pantesikkerhet i boligeiendom	5.241	4.781	4.923
- Pantesikkerhet i næringseiendom	2.437	2.173	2.418
Forfalte engasjementer	59	88	91
Obligasjoner med fortrinnsrett	55	51	55
Andeler i verdipapirfond	5	5	5
Øvrige engasjementer inkl utsatt skatt	190	205	164
Sum kredittrisiko	11.187	10.466	10.903

Note 8 Gjeld ved utstedelse av verdipapirer

	30.06.2017	30.06.2016	31.12.2016
Lån fra kredittinstitusjoner	150	150	150
Sertifikatlån	200	200	200
Obligasjonslån	5.515	5.187	5.212
Ansvarlig lån	150	0	150
Overkurs/underkurs (-)	-1	2	-0
Sum verdipapirgjeld	6.014	5.538	5.712

Endring i verdipapirgjeld

	31.12.2016	Emittert i 2017	Innløst i 2017	30.06.2017
Lån fra kredittinstitusjoner	150	0	0	150
Sertifikatlån	200	0	0	200
Obligasjonslån	5.212	1.000	-697	5.515
Ansvarlig lån	150	0	0	150
Overkurs/underkurs (-)	-0	0	0	-1
Sum verdipapirgjeld	5.712	1.000	-697	6.014

Note 9 SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS

Banken og øvrige eiere i SpareBank 1 Alliansen har inngått avtale om etablering av likviditetsfasilitet for SpareBank 1 Boligkreditt. Dette innebærer at bankene kommitterer seg til å kjøpe boligkredittobligasjoner utstedt av selskapet begrenset til en samlet verdi av tolv måneders forfall. Hver eier hefter prinsipalt for sin andel av behovet, subsidiært for det dobbelte av det som er det primære ansvaret i henhold til samme avtale. Obligasjonene kan deponeres i Norges Bank og medfører således ingen vesentlig økning i risiko for SpareBank 1 Telemark.

Banken har inngått avtale om juridisk salg av utlån med høy sikkerhet og pant i fast eiendom til SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS. For mer informasjon om regnskapsmessig behandling av avtalene, se note 2 og note 30 til årsregnskapet for 2016.

Note 10 Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at banken ikke er i stand til å overholde sine betalingsforpliktelser. Banken utarbeider årlig en likviditetsstrategi som blant annet tar for seg bankens likviditetsrisiko.

Bankens likviditetsrisiko avdekkes gjennom bankens likviditetsreserve/buffer. Hovedmålet for banken er å opprettholde bankens overlevelsessevne i en normalsituasjon, uten ekstern funding i 12 måneder. I tillegg skal banken overleve minimum 90 dager i en «stor stress» situasjon der man ikke har tilgang på funding fra kapitalmarkedet. Banken har en daglig styring etter ovennevnte mål. I tillegg er det etablert en beredskapsplan for håndtering av likviditetskriser.

Gjenværende restløpetid på bankens langsiktige finansiering var ved utgangen av kvartalet på 2,8 (2,7) år.

LCR var 187 (258) prosent ved utgangen av andre kvartalet og gjennomsnittlig LCR var 134 (167) prosent hittil i år.

ERKLÆRING FRA STYRET OG ADMINISTRERENDE BANKSJEF

Vi bekrefter at bankens halvårsregnskap for perioden 1. januar til 30. juni 2017 etter vår beste overbevisning er utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandarder, og at opplysningene i regnskapet gir et rettviseende bilde av bankens eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet.

Vi erklærer også, etter beste overbevisning, at regnskapet gir en rettviseende oversikt over viktige begivenheter i regnskapsperioden og deres innflytelse på halvårsregnskapet og de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer banken står overfor i neste regnskapsperiode.

Styret i Sparebanken Telemark
Porsgrunn, 14. august 2017

Per Richard Johansen
Styrets leder

Per Wold

Anne Berg Behring

Ingeborg Fogt Bergby

Anja K. Hjelseth

Jan Erling Nilsen

Jan Berge

May Britt Boye

Per Halvorsen
Adm.banksjef